tematycznej i jej zastosowań w medycynie i biologii, nikt nie miałby pretensji, że nie ma tam statystyki. Pozostałyby same zalety, a przede wszystkim to, że książka jest świetnie napisana; bardzo przystępnie przy stosunkowo wysokim poziomie teoretycznym i prawdziwym bogactwie ciekawych i realnych przykładów. Na tym polega nowoczesność tej książki.

Ostatnia refleksja, to zazdrość, że są kraje, gdzie można znaleźć zespół ludzi piszących takie książki i ludzi takich, którzy je czytają. Obawiam się, że spośród wielu przyrodników, których poznałem w swej kilkunastoletniej pracy w zastosowaniach matematyki, niewielu bym mógł znaleźć takich, którzy chcieliby i mogli czytać taką książkę. Natomiast każdemu, kto wykłada matematykę na wydziale przyrodniczym, gorąco zalecam recenzowaną książkę, jako prawdziwą kopalnię różnorodnych i oryginalnych przykładów.

Józef Łukaszewicz

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Mieczysław Warmus, *Tablice funkcji elementarnych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1960, str. 564+20.

W ostatnich latach wskutek rozwoju zastosowań matematyki rośnie liczba wydawanych tablic funkcji. Na ogół są to bardzo dokładne, obszerne i wymagające stosowania interpolacji wysokiego rzędu tablice poszczególnych funkcji elementarnych i specjalnych. Wydaje się jednak także tablice o stosunkowo niewielkiej dokładności (5 do 6 cyfr znaczących), zawierające wartości wszystkich najważniejszych funkcji elementarnych i przeznaczone dla szerszego kręgu odbiorców. Do tego typu publikacji należy recenzowana książka, wyróżniając się spośród do niej podobnych bardzo starannym opracowaniem autorskim i redakcyjnym.

Obszerny tom, liczący przeszło 500 stronic dużego formatu, zawiera 36 tablic. Są to przede wszystkim tablice następujących funkcji elementarnych:

odwrotności, kwadratów, sześcianów, pierwiastków kwadratowych i sześciennych,

logarytmów dziesiętnych i naturalnych, funkcji 10^x (antylogarytmów), e^x i e^{-x}, czterech funkcji hiperbolicznych i odwrotnych do nich,

czterech funkcji trygonometrycznych w dwóch wariantach: dla kątów wyrażonych w mierze stopniowej i w mierze łukowej,

funkcji odwrotnych do funkcji trygonometrycznych o wartościach wyrażonych w mierze stopniowej i w mierze łukowej.

Prócz tego w tomie znajduje się tablica rozkładu liczb naturalnych do 10000 na czynniki pierwsze, tablice zamiany kątów z miary łukowej na stopniową i odwrotnie, tablice najważniejszych stałych matematycznych, tablica poprawek dla interpolacji liniowej i spis najczęściej używanych wzorów.

Wszystkie tablice funkcji elementarnych opracowano tak, że do pełnego wykorzystania dokładności tablicowanych wartości wystarczy interpolacja liniowa. Jest to oczywiście ważną zaletą książki. Inne jej walory są następujące:

1° umieszczenie tablic funkcji odwrotnych, co wyklucza stosowanie niewygodnej interpolacji odwrotnej,

2° tablicowanie funkcji (z odpowiednio małym krokiem argumentu) także w otoczeniu jej punktów osobliwych,

3° jednolitość układu wszystkich tablic; dwie sąsiednie stronice tworzą zawsze całość, początkowe cyfry argumentu są podane na zewnętrznych skrajach stronic, ostatnia cyfra — u góry stronic,

4° objaśnienia dotyczące sposobu używania tablic, ich dokładności i błędu interpolacji liniowej znajdują się na każdej stronicy,

5° tablice poprawek wydrukowano na oddzielnej 20-stronicowej wkładce,

6° czytelna czcionka, przejrzysta postać każdej stronicy, duże światła między kolumnami i grupami wierszy,

7° wskaźniki na marginesach, ułatwiające znalezienie potrzebnej tablicy.

Te zalety stawiają recenzowaną książkę wyżej od najlepszych zagranicznych wydawnictw podobnego typu, np. znanych dwutomowych tablic L. J. Comriego (*Chambers's six-figure mathematical tables*, New York 1949). Jest to tym bardziej godne podkreślenia, że dotychczas wydawano w Polsce jedynie popularne tablice dla szkół (np. Woytowicza) i nieliczne tablice specjalne (Borysowskiego, Hausbrandta, Piątkowskiego, Warmusa, Życzkowskiego i in.), przeznaczone w większości dla geodetów.

Istotnych usterek książka nie posiada. Wydaje się, że kolejność tablic byłaby bardziej konsekwentna po zamianie miejscami tablic III, IV i tablic V, VI, VII, VIII. Wtedy po tablicy odwrotności następowałyby tablice kwadratów, sześcianów, pierwiastków kwadratowych i sześciennych, a dopiero potem tablice logarytmów, funkcji wykładniczych itp. Nie dość jasno objaśnił autor odmienną postać różnic w niektórych tablicach funkcji trygonometrycznych (np. na str. 362). Wskaźniki na marginesach umieszczono w tablicach XXIX i XXX (str. 465, 469 i nast. do 479) na niewłaściwej wysokości.

Na zakończenie warto jeszcze wspomnieć o doskonałym papierze, na którym wydrukowano *Tablice funkcji elementarnych*, ładnej obwolucie, starannie wykonanych pracach introligatorskich i stosunkowo niskiej cenie (90 zł).

Stefan Paszkowski